

Dyer Hietalasta

Filosofian lisensiaatti Veijo Hietala käsittelee väitöskirjassaan teemaa, joka on hyvin keskeinen paitsi modernin elokuvateorian myös parin viime vuosikymmenen aikana käydyin laajemmin humanistisen keskustelun kannalta. Hietala jäljittää työssään erilaisten subjektiviteettia (ja erityisesti antisubjektia) koskevien käsitysten asemaa elokuvateoriassa alkaen *autouriin* liittyvistä ongelmista ja päätyen uusiin reseptiteoreettisiin lähestymistapoihin.

Voidaan sanoa, että jokainen näkökulma elokuvaan — tarkasteltiinpa sitä tuotteena, tekstinä tai kulutushyödykkeenä — edellyttää aina jonkinlaisia oletuksia niistä ihmisistä, jotka tavalla tai toisella ovat mukana elokuvan tuottamisessa tai jotka muuten kuuluvat sen vaikutuspiiriin. Väitöskirjassaan Hietala erittelee perusteellisesti näitä oletuksia ja niihin vaikuttaneita humanistisia ja yhteiskuntatieteellisiä keskusteluita. Näiden eri tieteenalojen yhdistäminen on jo sinänsä osoitus kirjoittajan innovatiivisuudesta.

Hietalan metodina on pyrkiä jäsentämään elokuvateorian usein sekavaa kenttää rationaalisen pohdiskelun kautta. Tällä tavalla hän onnistuukin luomaan poikkeuksellisen selkeän yleiskuvan koko tuosta kentästä. Hietalan kontribuutio on samalla myös uutta luova: hän mm. soveltaa taideteorian yleisiä käsitteitä elokuvateoriaan, hän yhdistää varhaisen elokuvateorian aineksia uudempaan teoretisointiin ja kiinnittää huomion ”inner speech” -käsitteen potentiaaliin yleisenä, yhdistävänä käsitteenä.

Hietala osoittaa erittäin hyvää ja monipuolista perehtyneisyyttä alan kirjallisuuteen. Väitöskirja on huolellisesti jäsennetty: yleisluontoinen johdantojako toimii eräänlaisena punaisena lankana, joka auttaa lukijaa hahmottamaan seuraavissa luvuissa käsiteltyjä monimutkaisia alueita ja joka päätösjaksossa tuo nämä erilliset alueet yhteen.

Haluan myös todeta, että väitöskirja on kirjoitettu hyvin sujuvasti ja tyylikkäästi; englannin kieli on paikoitellen erittäin nasevaa.

Lyhyesti: Hietalan väitöskirja on uutta luova teoreettinen kontribuutio. Se on selkeä ja oivaltava opas suurelta osin hyvin sekavalle kentälle, ja se antaa erittäin hyvän pohjan uusille tutkimuksille. Suositelen väitöskirjan hyväksymistä arvosanalla *eximia cum laude approbatur*.

Richard Dyer

Kirjat ja raportit

ALASUUTARI, Pertti & ARMSTRONG, Karen & KY-TÖMÄKI, Juha

Reality and fiction in Finnish TV viewing. — Helsinki: Yleisradio, 1991. — 93 s. (Finnish Broadcasting Company, Research and development, Research report 3/1991).

ALITALO, Simo

Radio: tutkimusongelmia ja haasteita. — Helsinki: Yleisradio, 1991. — 46 s. (Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, Tutkimusraportti 4/1991).

ARSTILA, Anja & SIEKKINEN, Sinikka

Viestinnän virrat. — Helsinki: Kirjayhtymä, 1989. — 111 s. — Oppikirja.

ARVOSTUSTA ja arvostelua: ”Euroopan rauhanidylli” 1924-1929 ja suomalainen puoluelehdistö / toim. Tapani Kunttu. — Turku: Turun yliopisto, 1990. — 98 s. (Turun yliopisto, Poliittinen historia, Julkaisuja F, 6).

AULA, Maria Kaisa

Poliitikkojen ja toimittajien suhteet murroksessa: tutkimus Yleisradion politiikan toimittajien ammatti-identiteetistä 1980-luvulla. — Helsinki: Yleisradio, 1991. — 247 s. (Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, tutkimusraportti 5/1991). — Lisensiaattityö.

BAHTIN-BOOMI / toim. Anu Koivunen, Hannu Riikonen ja Jari Selenius. — Turku: Turun yliopisto, 1991. — 196 s. (Turun yliopisto, Taiteiden tutkimuksen laitos, Sarja A, 22). — Sisältää: J. Selenius: Bahtin/Voloshinovin viestintämalli — kielestä kommunikaatioon; V. Hietala: Onko merkityksellä merkitystä; A. Koivunen: Narreja vai narraajia; E. Palin: Bahtin kehitysromaanin tutkijana; H.K. Riikonen: Pselloksesta Bahtiniin; J. Haapanen & L. Kekki: Kuka kutsui Bahtinin.

BAZIN, André

Elokuvan lajit / toim. Peter von Bagh; suom. Kirsi Kinnunen ja Sakari Toiviainen. — Helsinki: Love, 1990. — 273 s.

COWIE, Peter

Finnish cinema. — 2. uud. p. — Helsinki: Valtion painatuskeskus, 1990. — 223 s.

FÄLT, Olavi K.

The clash of interests: the transformation of Japan in 1861-1881 in the eyes of the local Anglo-Saxon press. — Rovaniemi: Pohjois-Suomen historiallinen yhdistys, 1990. — 388 s. (Studia historica septentrionalia, 18).

HIETALA, Veijo

Situating the subject in film theory: meaning and spectatorship in cinema. — Turku: Turun yliopisto, 1990. —

415 s. (Turun yliopiston julkaisuja, Sarja B : Humaniora, 194). — Väitöskirja.

HILTUNEN, Eeva

Communication sustainable development in the SADCC region : report on the training course of African communicators in environmental problems. — Tampere : Tampereen yliopisto, 1990. — 78 s. (Tampereen yliopisto, Poliittikan tutkimuksen laitos, Rauhan- ja kehityksentutkimuksen yksikkö, Tiedote 38).

HUOVILA, Tapani

Uutiskynnys ylittyy. — Helsinki : Tietopaketti, 1990. — 123 s. (Viestinnän viitat).

JOURNALISTIK, kommunikation, utbildning : vänskrift tillägnad Ulla-Stina Westman / red. Anne-Marie Londen ... et al. — Helsinki : Helsingin yliopisto, 1991. — 267 s. (Meddelanden från Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, 21). — Innehåller: K.A. Fröbert: Massmediernes ansvar og etik; F. Jernström: God journalistisk sed...; R. Friberg: Den journalistiska produkten — en vara till salu; B. Stenström: Massmedierna och makten; H. Zilliacus-Tikkanen: Jämställda — på manliga villkor?; E. Lund: Topmöders og statsbesögs anatomi; Fem journalistikstuderande ser på mediebevakningen av Gorbatsjovs statsbesök 1989; A-M. Londen: Intervju eller samtal; R. Helenius: När vi talar förbi varandra; U. Kivikuru: Does mass communication support or strangle national culture?; M. von Troil: Knowledge and development; A. Hautamäki: Det sociala i psykologins människo-bild; T. Lindskog: Att utbilda akademiska praktiker — och praktiska akademiker; P. Hemánus: Journalistikens kärna och journalistikforskningen; T. Moring: Makt, offentlighet och maktlöshet — ett demokratiproblem och en forskningsuppgift; M-L. von Bergmann-Winberg: Integrationen och det gränslösa Europa; K. Lindholm: Tryck på kommunerna; E. Bagerstam: Fotnoter och notkrisen hösten 1961.

KAIVO-OJA, Jari

Julkisen vallan taloudellinen tehtävä joukkotiedotusmarkkinoilla. — Tampere : Tampereen yliopisto, 1990. — 125 s. (Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja, Sarja A, 68/1990).

KANSAINVÄLISEN tiedottamisen neuvottelukunta : loppuraportti 1990. — Helsinki : Valtion painatuskeskus, 1990. — 134 s.

KINNUNEN, Eero

Valkoinen valkoisemmaksi : kirjoituksia mainonnan kirjavasta maailmasta. — Helsinki : Weilin+Göös, 1990. — 176 s.

KOHVAKKA, Rauli

Aikakaushdistö 1980-luvulla. — Helsinki : Tilastokes-

kus, 1991. — 52 s. (Tilastokeskus, Kulttuuri ja viestintä, 1991:1).

LAPSIIN ja nuoriin kohdistuvan televisiomainonnan kulluttajavaatimukset : yhteenvedo pohjoismaisesta seminaarista. — Köbenhavn : Nordisk Ministerråd, 1989. — 27 s. (NEK-rapport, 1989:5).

LINNAKANGAS, Esko

Elokuvaverotus. — Helsinki : Lakimiesliiton kustannus, 1990. — 120 s. (Lapin korkeakoulun oikeustieteellisiä julkaisuja, Sarja B, 16).

LUKKARILA, Matti

Sininen valo : Béla Balázs ja hänen elokuvateoriaansa. — Oulu : Pohjoinen, 1991. — 303 s. (Prometheus-sarja). — Väitöskirja.

NAUMANEN, Päivi

Kansalaiskuva Suomessa : kansalaista koskevat käsitykset opettajien ammattilehdissä 1880-luvulta 1980-luvulle. — Turku : Turun yliopisto, 1990. — 232 s. (Turun yliopisto, Koulutusosologian tutkimusyksikön tutkimusraportteja, 6).

NURMI, Seija

Urheilu televisiossa 1987-1990. — Helsinki : Yleisradio, 1991. — 82 s. — (Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, Tutkimusraportti 1/1991).

NÄRHI, Ari

Rockfestivaali uutisena : Ruisrock Helsingin Sanomissa 1970-1989. — Tampere : Tampereen yliopisto, 1990. — 124 s. (Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja, Sarja A, 72/1990).

OKSA, Jukka

Yleinen tietoverkko maaseudun näkökulmasta. — Helsinki : Liikenneministeriö, 1991. — 71 s. (Liikenneministeriö, Julkaisuja, 8/91).

PUHEENVUOROJA toimittajakoulutuksesta / toim. Heikki Luostarinen. — Tampere : Tampereen yliopisto, 1991. — 103 s. (Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja, Sarja C, 14/1991). — Sisältää: K. Nordenstrenng: Toimittajakoulutuksen suuri linja; H. Luostarinen: Toimittajakoulutus ja korkeakoulupolitiikka; T. Varis: Tieteellisyys, taidot ja taiteellisuus journalismikoulutuksessa; P. Heikkilä: Journalismikoulutuksen idealit ja käytännöt; H. Luostarinen: Opiskelijat uudistaisivat gradun; I. Ruoho: Kukot, hemmot ja opinnot; H. Luostarinen (toim.): Toimittajakoulutus 1990-luvulla.

RADIO- ja tv-tutkimuksen vuosikirja 1991 / toim. Heikki Kasari. — Helsinki : Yleisradio, 1991. — 126 s. — Sisältää: H. Kasari: Yleisradion ulkoinen ja sisäinen yritysokuva; T. Tukiainen: Mitkä asiat ohjaavat suuren yleisön suhtautumista Yleisradioon; E. Ruohomaa: 1980-luvun radioyleisö radiouudistuksessa; H. Kasari: Muuttuuko te-

levision katselu myös Suomessa; P. Tiihonen: Perintövaikeus televisionkatselussa; S. Nurmi: Urheiluohjelmien kotikatso; J. Kytömäki: Televisiosarjan Seitsemän Veljestä yleisö syyskaudella 1989; E. Ruohomaa: Lapset ja varhaisuoret radionkuuntelijoina; J. Kytömäki: Paljonko on paljon lasten katselussa?; S. Nurmi: TV-uutisten yleisö; A. Mustonen: TV-ohjelmien väkivaltaisuus Suomessa; M. Gerlander: Radion sopimaton kieli — sopivaa tutkittavaksi?; K. Salminen: Radiokuuntelijoiden musiikkimielitymysten tutkiminen; H. Kasari & E. Ruohomaa: Uutisten seuraaminen Persianlahden sodan aikaissa.

SALMINEN, Kimmo

Musiikin kokemisen eri sukupolvet : 20-75-vuotiaiden suomalaisten musiikkimaku. — Helsinki : Yleisradio, 1991. — 61 s. (Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, Tutkimusraportti 6/1991).

SAVOLAINEN, Tarja

Nainen vaietkoon paikallisradiossa. — Helsinki : Sosiaali- ja terveysministeriö, 1990. — 51 s. (Sosiaali- ja terveysministeriö, Tasa-arvojulkaisuja, Sarja D: Naistutkimusraportteja, 2/91).

SIHVONEN, Jukka

Exceeding the limits : on the poetics and politics of audiovisuality. — Turku : Suomen elokuvatutkimuksen seura, 1991. — 236 s. — Väitöskirja.

SOSIAALITOIMI imagonaarisessa julkisuudessa / toim. Risto Eräsaari. — Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 1990. — 96 s. (Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen työpapereita, 59). — Sisältää: Sakari Hänninen: Julkisuus, valta, normi; Kyösti Pekonen: Sosiaalitoimen julkisen kuvan haasteet; Kauko Pietilä: Representatiivinen ja imagonäärinen julkisuus; Sami Moksunen: Sosiaalitoimisto julkisuudessa ja imagot sosiaalitoimijulkisuudessa; Risto Eräsaari: Kahdeksan teesiä sosiaalihalinnosta ja julkisuudesta.

SUHONEN, Pertti

Kaksisuuntainen peili : mielipidetutkimukset julkisuudessa ja politiikassa. — Helsinki : Hanki ja jää, 1991. — 128 s.

SUOMESSA julkaistua kirjallisuutta televisiosta, elokuvasta ja videosta / toim. Marjo Sotala. — Helsinki : Valtion av-keskus, 1990. — 48 s.

TEKSTI- ja piilomainonta televisiossa. — Helsinki : Kuluttajaneuvosto, 1989. — 61 s. (Kuluttajaneuvoston julkaisu 1/1989).

TELEVISIOLUPASÄÄNNÖSTEN tarkistaminen. — Helsinki : Liikenneministeriö, 1991. — 63 s. (Liikenneministeriön julkaisuja, 18/91).

TIIHONEN, Pertti

Perheen luokka-asema ja yksilön televisiosuhde. — Hel-

sinki : Yleisradio, 1991. — 13 s. (Yleisradio, Tutkimus- ja kehitysosasto, Tutkimusraportti 2/1991).

TUTKIELMALUETTELO 1927-1990 : tiedotusopin laitoksella valmistuneet opinnäytetyöt. — Tampere : Tampereen yliopisto, 1990. — 106 s. (Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja, Sarja E, 18/1990).

VARPIO, Yrjö

The history of Finnish literary criticism 1828-1918. — Tampere : Societas Scientiarum Fennica, 1990. — (The history of learning and science in Finland 1828-1918, 15a).

VIESTINTÄKULTTUURITOIMIKUNNAN II mietintö : audiovisuaalisen viestinnän ja kulttuurin tutkimuksen kehittäminen. — Helsinki : Tabloid, 1991. — 94 s. (Komiteamietintö, 1991:11).

VIESTINTÄKULTTUURITOIMIKUNNAN III mietintö : viestintäkasvatuksesta viestintäopetukseen. — Helsinki : Tabloid, 1991. — 233 s. (Komiteamietintö, 1991:12).

VIESTINTÄKULTTUURITOIMIKUNNAN IV mietintö : viestintäkulttuurikoulutuksen kehittäminen. — Helsinki : Tabloid, 1991. — 120 s. (Komiteamietintö 1991:16).

YLEISKATSAUS eurooppalaiseen viestintäkehitykseen vuonna 1990. — Helsinki : Liikenneministeriö, 1991. — 9 s. (Liikenneministeriö, Julkaisuja, 25/91).

Artikkelit

EERIKÄINEN, Hannu

Mitä televisio on : kohti kulttuurista televisiotutkimusta. — Teoksessa: Tutkimuksen tila ja tulevaisuus / toim. Mikko Lehtonen. — Tampere : Tampereen yliopisto, 1991. — (Tampereen yliopisto, Yleinen kirjallisuustiede, julk. 24). — ss. 15-39.

ELOKUVA ja historia. — Lähikuva (1990)4 ss. 3-38. — Teemakokonaisuus sisältää viisi artikkelia jotka käsittelevät elokuvaa ja historiaa: Hannu Salmi: Elokuva ja historia kohtaavat; Hannu Salmi: Elokuva historian tutkimuksen kohteena; Patrice Petro: Feminismi ja elokuvahistoria; Marc Ferro: Onko elokuvallista historiankirjoitusta olemassa; Henry Bacon: Narratiivi on kohtalomme.

JULKUNEN, Pertti

Dramatisk representation och samhällelig makt : offentlighetens bemerkelser i vardagslivet. — Nordicom-Information (1991)2 ss. 36-38.

KALLIOKOSKI, Jyrki

Yhtiö, laki, kielenkäyttö ja alamaiset : lehtihaastattelun

analyysiä. — Teoksessa: Leikkauspiste : kirjoituksia kielestä ja ihmisestä. — Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1991. — ss. 87-106.

KASARI, Heikki

Metered television audience measurement in Finland : a user's point of view. — EBU Review : programmes, administration, law 41(1990)1, ss. 19-22.

MORING, Tom

Finska medier 1989-90 : publik och reklam i centrum : politisk reklam på väg. — Teoksessa: Pressens årbog 1990. — Köbenhavn: Pressehistorisk Selskab, 1991. — ss. 33-40.

NUOLIJÄRVI, Pirkko

Virittäjä ja naiset : naiset tieteellisen julkaisun tekijöinä. — Teoksessa: Leikkauspiste : kirjoituksia kielestä ja ihmisestä. — Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1991. — ss. 200-221.

TEIKARI, Erkki

Vakenhet garanterar dagstidningens framtid. — Teoksessa: Pressens årbog 1990. — Köbenhavn : Pressehistorisk Selskab, 1991. — ss. 33-40.

TELEVISIO ja perhe. — Peili 15(1991)2 ss. 4-27. —

Teemakokonaisuus sisältää artikkelit: A. Honka-Hallila: Suomisista se alkoi; V. Hietala: Hullunkuriset ja -kurittomat TV-perheet; P. Wilhelmsson: Perherituaaleja; M. Rönberg: Viisitoista myyttiä lasten television katselusta; Mitä lapset ja nuoret katsovat televisiosta; L. Virkkumaa: Lapset ja televisio : Jukka Kajavan haastattelu; Annikka Suoninen: Ei saa, ei saa, ei saa : televisiomoraali lapsiperheissä; J. Kytömäki: Pitääkö televisiota aina katsoa lasten kanssa yhdessä?.

VIRTANEN, Keijo

Integrationsutveckling i Europa och förändring i finsk kultur. — Nordicom-Information (1991)2 ss. 22-23.

10. Pohjoismaisessa tiedotustutkimuksen konferenssissa Reykjavikissa 11.-14.8.1991 esitetyt suomalaiset alustukset

IRMA KAARINA HALONEN, Turun yliopisto, Tiedotusoppi: Kvinnor och offentlighet. Työryhmä: Manligt och kvinnligt: Medier och mottagare.

PERTTI HEMANUS, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos: Att efterapa Sisyfos eller försöka eliminera all realism från journalistiken. Työryhmä: Massmediernas verklighetsbild — realismens estetik.

PÄIVI HOVI, Taideteollinen korkeakoulu, Graafisen suunnittelun laitos: Reklambildens utveckling i Finland. Työryhmä: Reklame.

TAISTO HUJANEN, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos: The Gulf war in the television news of Finland, Great Britain and Sweden. Työryhmä: Mediernas språk.

ERKKI KARVONEN, Tampereen yliopisto/Suomen akatemia: Det moderna metafysik och verklighetsbild. Modernitet och representation. Työryhmä: Massmediernas verklighetsbild — realismens estetik.

JUHA KOIVISTO (& RISTO SUIKKANEN), Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos: From semantics to discourse analysis — some French developments. Työryhmä: Mediernas språk.

MARJATTA MONTONEN: Television at work. Työryhmä: Receptionsforskning och publikanalys.

TOM MORING, Svenska social och kommunalhögskolan: TV-valkampen i Finland 1991. Työryhmä: Politisk kommunikation.

JORMA MÄNTYLÄ, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos: The new audience. Changes in radio-listening since the appearance of commercial radio in Helsinki, Turku and Tampere. Työryhmä: Receptionsforskning och publikanalys.

HANNU NIEMINEN, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos: Rhetoric in political journalism and mass media reality. Työryhmä: Massmedieretorik.

PERTTI TIIHONEN, Helsingin yliopisto, Viestinnän laitos: The class position of the family and the individual's TV relationship in the light of TV-meter data. Työryhmä: Metoder för publikmätning.

HANNU VANHANEN, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos: On catastrophe aesthetics (death in pictures). Työryhmä: Massmediernas bilder och bildspråk.

HENRIKA ZILLIACUS-TIKKANEN, Svenska social och kommunal högskolan: Kvinnliga journalisternas strategier — en intervju-undersökning. Työryhmä: Manligt och kvinnligt: Medier och mottagare.

Nämä alustukset ovat saatavilla Suomen NORDICOMista puh. 931-157045. NORDICOM-Information -lehdessä julkaistaan kaikki maat kattava luettelo konferenssialustuksista. Alustukset on arkistoitu Tanskan NORDICOMiin, Århusiin, josta on mahdollista tilata kopioita.